

Schrijfdocenten ontwikkelen schrijfbijheidstest

Kinderen leren al schrijven terwijl ze daar nog helemaal niet aan toe zijn"

NIJMEGEN • "Kinderen leren de eerste dag in groep 3 al schrijven terwijl ze daar nog helemaal niet aan toe zijn. Het is ongelooflijk wat voor antwoorden je krijgt als je vraagt waarom dat is. Scholen beroepen zich er bijvoorbeeld op dat de ouders willen dat het kind met een schrift-je thuis komt. Veel leerkrachten denken ook dat het lezen door schrijven wordt bevorderd. Dat is nooit bewezen..."

Schrijfdocent Astrid Scholten zegt het verontwaardigd. Vooral omdat zij samen met collega Ben Hamerling de Stichting Schriftontwikkeling heeft opgezet, en zij er door onderzoek op verschillende basisscholen achter kwamen dat veel heersende opvattingen over het schrijfonderwijs achterhaald zijn. "Zo zijn kinderen tot 7 jaar vaak nog niet schrijfbij", vertelt Hamerling. "In onze methode Schrift pleiten wij er dan ook voor het schrijven in groep 3 tot na de kerstvakantie uit te stellen."

Oorzaken

Er zijn twee duidelijke oorzaken waarom een zesjarig kind nog niet aan schrijven toe is, vond Hamerling. "Het eerste is dat ze hun hand niet kunnen

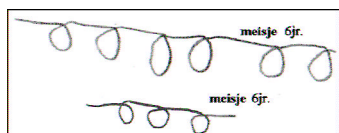
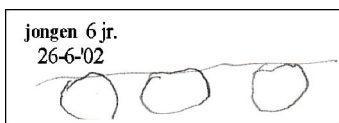
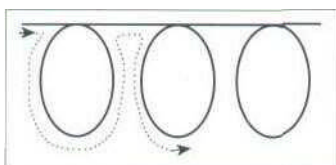
Veel opvattingen over schrijfonderwijs achterhaald

roteren, want die zit vast aan het lichaam, dus moeten ze translateren, ofwel evenwijdig verplaatsen. Daar zit een ruimtelijk oriënterend probleem voor kinderen, dat is nog te abstract voor ze. Bovendien hebben sommige letters ook nog een doorgaand traject met kruisingen. Daarmee breng je kinderen helemaal in verwarring."

De tweede oorzaak is dat kinderen alle letters in één zone willen persen. "Daarom gebruiken jonge kinderen ook zo graag kapitalen: daarmee kan je alles in één zone zetten", legt Hamerling uit.

Rijpheidstest

Om te kijken of kinderen toe zijn aan schrijven heeft de

Figuur 2: Zo deden zesjarigen het na

Stichting Schriftontwikkeling een schrijfbijheidstest ontwikkeld. Een van de onderdelen daarin is het schrijven van drie o's in een doorgaand traject met verschillende draairichtingen (figuur 1). "Kijk, en hier zie je dus wat kinderen ervan

Figuur 3: Zones zien is moeilijk voor kinderen jonger dan 7 jaar

maken (figuur 2)", glimlacht Hamerling. "Het ene kind is wat verder dan het andere, maar helemaal goed doet niet een van deze zesjarigen het."

Het tweede deel van de toets is het schrijven van het woord 'pad' in 'bolletjes-stokjes'-letters (figuur 3). Hamerling: "Dan zie je dus dat ze niet snappen dat rompzones van letters

gelijk moeten liggen. Ze zien doodgewoon geen zones in een letter, laat staan dat ze er drie zien zoals bij de f."

Daarom adviseren beide schrijfdocenten bij beginnende geletterdheid in groep 1 en 2 kinderen in kapitalen te laten schrijven. Of met een toetsenbord. "Zo voorkom je problemen met translatie en letterzones. Bovendien kunnen ze op die kennis in groep 4 voortborduren als ze hoofdletters leren!"

Met de tegenwoordige hoofdlettervormen kunnen kinderen geen woorden vormen. In de schrijfmethode Schrift zijn de hoofdletters daarom gewoon kapitalen. "Verder pleiten wij

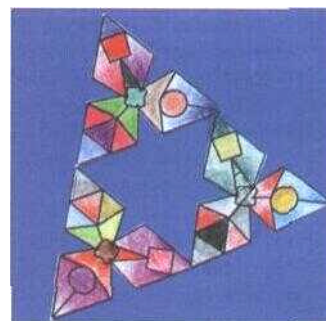
'Schrijven in groep 3 uitstellen tot na kerstvakantie'

voor minder breed schrijven. Smaller schrijven is slimmer want daarbij hoef je hand minder te verplaatsen. Een ander verschil met de huidige schrijfsystemen is dat de lussen in Schrift korter zijn. Dat is even wennen, maar in Duitsland doen ze dat al jaren. "

Fijne en grove motoriek

In hun onderzoek vonden Scholten en Hamerling ook dat het maken van grote lussen in

Figuur 4: Zo niet...

Figuur 5: Zo wel...

de lucht of op papier geen goede voorbereiding op het schrijven is. "Omdat de fijne en grove motoriek afzonderlijk worden aangestuurd, is ook het kleuren van voorstellingen met grote oppervlakken geen goede oefening. Dat doen kinderen vanuit de schouders, meestal draaien ze gedurende het kleuren het blad (figuur 4). Eigenlijk negeren we zo de grafische intelligentie waarover kinderen beschikken."

Om de fijne motoriek te verbeteren lieten zij kleuters met dunne potloden kleine vakjes kleuren in verschillende gradaties. Hamerling: "Ze kleurden in hele dekking, halve dekking en in toonovergangen. Bijzonder was dat ze de ingekleurde figuren zó wilden opplakken dat er een ster ontstond (figuur 5). Ze vonden het ook even leuk als een kleurplaat, het daagt ze uit. Omdat het dezelfde kleine bewegingen zijn als bij schrijven, kun je zo meteen zien of ze het potlood goed vasthouden."

Het is duidelijk: het schrijven heeft deze docenten gepakt. "Letters blijven me prikkelen", zegt Scholten erover. "En ook de didactische kant eraan: hoe breng je schrijven het best aan kinderen over. Ik vind het magisch daar samen aan te werken. Eerst via de gebaande wegen, nu met deze nieuwe methode. Vooral omdat de gedachten die we in twintig jaar hadden opgebouwd, waar bleken te zijn!"

Meer informatie; www.schriftontwikkeling.nl

Over de nieuwe schrijfmethode Schrift: 030-23921 11